הדר פרק ששי עירובין עא.

מסורת הש"ס

א) [כ"מ כב.], ב) לקמן עב:, ג) לעיל מה: לקמן לח., ד) שלא מטרף דעתו עליו כדלמרינן פ' מי שמת קונין מס"מ, ואפילו בשבת ולא נחוש לדברי ר"מ פי' דבעי קנין אלא שלא מטרוף דעתו ואין לומר כל"ל הש"ך, ה) [כב"מ קט: ד"ה קונין הכילו שתוספתא זאת היא בכריכה אבל לפנינו ליתא] [עס פ"ד הי"ב איתא בטוספתא כ"י], ו) [וע"ש תוס' ביצה יח. ד"ה מ"מ ודף לו: ד"ה וכא מצה תוס' ניטין עז: ד"ה ואחל ותוס' כ"ב קט: ד"ה קונין].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ור"ש לעשמיה דלא גזר דתנן אמר ר"ש: (ב) רש"י ד"ה אע"פ פרץ לקמן וכו' יאכל אחר בנכסיו אוסר ואם לא החזיק ישראל אחר בנכסיו אינו אוסר הש"ך: (ג) ד"ה שכיס וכו' ולמה טולן פת בחצר זו זו פירשתי ואין דמפרשי וכו' דאלו לרבנן וכו' ולזה נין לא ורלשון נרלה בעיני: (ד) תוס' ד"ה ומקני וכו' ר"ל דבשביב מרע: (ה) ר"ה בחצר וכו' מתני' כמ"ד לקמן בין. ג"כ בפ' מלון רמ"ם דף פא דפליג אבבי יהושע וע"ל בדף סו: (ו) ר"ת ור' שמעון וכו' שנתנו שתים החיצונות עירובין: (ז) באו"ד בשם שמוף ובעוד דממה נפסק. ג"כ בלשון אפי' לו עביד בשם שמוף לא נפקא לן מדי דממה נפסק תרוייהו בחצר קיימא דשיתופי מבואות בחצר אחד חשוב כבית אחד בדוקא כעירובי חצירות שהוא בית שבחצר אינה אחד לחלק בין בית אחד לשני בתים אבל הכא ליכא לחלק:

גליון הש"ם

מתני' בעל הבית שהיה שותף. עיין לעיל דף מט ע"ל תד"ה עירוב: תוס' ד"ה ור"ש לשעמיה וכו' בחצר שכסבור. לקמן דף פה ע"ב:

מוסף רש"י

כלך אצל יפות. היה לך ליכך אצל יפות לתת מהן לנכון (ב"מ כב.). לשלש חצירות. זו אצל זו (לעיל מה:). ופתוחות לרה"ר. דכל אחת רשות לעצמה ואין להן דירת הרגל זו על זו, דלא הוו להו זו לפנים מזו אחריה פנימית אחיצונה, דאפילו בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש (שם).

אע"פ שהחזיק כו'. לקמן פריך מאי אע"פ שהחזיק כו': **אוסר.** המחזיק על הדר: **משחשיכה.** שכבר קנה עירוב: **אע"פ.** פריך לקמן כי לא החזיק הוה ליה זה דר ימיד ולילה דאסר עליה והאי דאסר משום דהחזיק הוא והכי איכעי ליה למיתני אם החזיק ישראל אחר בנכסיו אוסר (ה): **אע"פ שלא החזיק.** מבעוד יום מיד והמתין עד שחשיכה ואיכא היתר למקלת שכת אוסר כדמפרש לקמן הואיל והיה לו כח להחזיק בה מבעוד יום אם ירצה נמצאת רשות זו תלויה ועומדת ולא הוה הותר למקלת שכת: **ה"ק כו'.** ומקורי מיתסרא והאי אע"פ דשלא החזיק קאי והאי החזיק דקתני היה לו להחזיק קאמר: **אימא אף ע"פ שהחזיק.** אינו אוסר הואיל והותר למקלת שכת: **ה"ק.** מקורי מיתסרא והאי אע"פ דשהחזיק קאי דקתני ה"ק ולא היה לו להחזיק מבעוד יום שלא היתה רשות זו תלויה בין השמשות אלא מוחזקת לגר אם היה זה בא להחזיק לא היה יכול היתר הוה בה למקלת שכת ואינו אוסר: **ר' יוחנן אמר.** הני תרתי מתניתא בתרייתא דאמרי יורש אוסר ב"ש היא: **כלך אצל יפות.** גבי תורם את של חבירו שלא מדעת תניא (ב"מ דף כב.) בא בעל הבית ומצאו שהוא תורם ואמר לו כלך אצל יפות אם יש לו יפות מהן תרומתו תרומה דבני מדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשויה שלא מעיקרא דמי. ה"נ כיון דבטיל השתא גלי דעתיה דמעיקרא בשריותא ניחא ליה אלא שבחה ולא עירב ולא הוה ליה אקנויי רשותא בשבת: **ומיקנא רשותא בשבת אסור.** דדמי למקח וממכר: **מתני' שביה שותף עם שכניו.** שבמבוי לשם שותפות בעלמא ולא לשם שיתוף: **לזה ביין ולזה ביין כו'.** בגמרא מוקי לה בכלי ג': **לזה ביין ולזה בשמן.** אין זה שיתוף ג' ואין יכול לסמוך עליו שהרי תלוק בשני כלים: **גמ' אמר רב וכלי אחד.** שכולן היה שותפותן בכלי אחד אבל בשני כלים לא ואע"ג דאמרי ב"ה בפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כשר התם הוא דמעיקרא לשם עירוב נבו ומליזה למנא ואייתר אבל הכא דלאו לשם שיתוף הוה בכלי ג' אין בב' כלים לא: **יין ויין ראוי לערב.** הלכך אע"פ דלא ערביה סמכינן עליה: **ואפי' לזה ביין ולזה בשמן.** בתמיה. הא לא חזי לערובי: **שכין ב' מבואות.** ולא בשיתוף דמבוי אחד קאמר אלא עם זה נשתתפה ביין ועם זה בשמן ושני עירובין הן: **ור"ש לטעמיה.** דאמר אחד יכולה לערב ב' עירובין עם ב' מבואות ואע"פ שלא שיתפו ב' המבואות יחד ה"נ אע"פ שאין השיתוף מחובר יחד ולא הותרו מבואות זה עם זה היא מותרת עם שניהם ולא גזרינן דילמא אתי לאפוקי כלים ששבתו במבוי זה למבוי זה דרך חצר זו: **למה הדבר דומה.** כפ' מי שהוליאוהו [לעיל שם:]. ולרבנן דמתני' אם נשתתפה ביין ובכלי ג' הוו להו ב' המבואות כמי שנשתתפו יחד ושפיר דמי אבל לזה ביין ולזה בשמן דתרי עירובי ניהו כיון דב' המבואות אסורין זה עם זה היא נמי אסורה עמהן ושניהן אסורין עמה דקתני בפרק מי שהוליאוהו [שם]: **שכניס בהדי הדדי.** אם רוצין בני מבוי זה להשתמש בזה צריכין לערב ולתת טולן פת בחצר זו. (ו) ואית דמפרשי מתני' מילי מילי קתני ור"ש לאו אמילתייהו קאי דאילו רבנן בחצר שבין ב' מבואות אפי' לזה ביין ולזה ביין לא. זו פירשתי ולאשון נראה בעיני: ורב

כלך אצל יפות. פי' רש"י דכשיש לו יפות מהן גלי דעתיה דניחא ליה והוי כמאן דשויה שלא מעיקרא דמי ואין להקשות לפירושו מהא דמוקי לה בריש אלו מציאות (ב"מ דף כב.) כגון דשויה שלא דנהי דשויה שלא לתרוס לא שויה שלא לתרוס מן היפות ועל זה מפרש בקונטרס כמאן דשויה שלא לתרוס מן היפות דמי כיון דנמצא יפות מהן:

ומקני רשותא בשבת אסור. תימה דבגיטין בריש הזורק (דף עז:) גבי הוא שכיב מרע אמר ליקני לה דוכתא דמנת ביה גיטא ומיזל איהי ותימד ותפתח ושבת איתה כדאיתא התם תי"ל (ד) דשכיב מרע התירו (ד) שלא מטרף דעתו עליו ואין לומר דדוקא קנין שאינו צריך הוא דשרי כי ההיא [דפרק מי שמת] (כ"ב קט:) דבלא קנין קני כדאמר התם דאין הלכה כר' אלעזר [התם] דאי הוה הלכה כר' אלעזר כ"ש דהוה ניחא טפי שהיו צריכין להתיר והכי נמי איכא למיחש למיטרף דעת אם לא היה יכול לגרשה כדלעיל מדע דאף בלא קנין איכא איסורא לגרש בשבת כדתניא (ה) בתוספתא דאין מקדשין ואין מגרשין בשבת אלא ודאי בשכיב מרע דוקא התירו שלא מטרוף דעתו אירע שימות בשבת ואינו רוצה להמתין עד המוצ"ש ה"ה להתירו נמי קנין (ו) וכן פסק רבינו שמואל דאפי' מתנת שכיב מרע במקלת דבעיא קנין קונין ממנו בשבת: **אי אמרת בשלמא רישא בבלי אחד כו'.** והוא הדין יין ויין בב' כלים אבל אורחא דמלתא נקט ועוד דלא הוצרך התנא לפרש דסתם יין ושמן בב' כלים אע"ג דשרו ב"ה בפרק מי שהוליאוהו (לעיל דף מט.) עירוב הנתון בשני כלים כי מלייה למנא ואייתר ה"מ כי נבו לשם עירוב כדפי' בקונטרס אבל הכא דלאו לשם שתוף בכלי ג' אין בשני כלים לא: **יין ושמן אין ראוי לערב.** אף ע"ג דכל המוכלין מלטרפין למזון ב' סעודות לעירוב וה"ה משקין היינו בשנשתתפו לשם עירוב: **בחצר שבין ב' מבואות כו'.** לא בעי לאוקומי בב' מצירות ממש כאילו בשנה דעירובי מצירות בעי פת בין לר"מ בין לרבנן דלקמן בסמוך ואין רוצה להעמיד מתני' כמ"ד (פ) בין ופליג אר"מ ורבנן: **ור' שמעון לטעמיה.** דלא גזר לרב שמת דמוקי לה לעיל בפרק מי שהוליאוהו (דף מא.) שנתנו (ו) שתים עירובן בחצרות וכב' בתים הכא אפי' בבית ג' ובשני כלים כב' בתים דמו כיון דלא עביד לשם שיתוף (ו) דממה נפשך תרוייהו הכא בחצר קיימי דשיתופי מבואות פ' בחצר שבמבוי: שמן

בין ראוי לערב דקתני בפרק מי שהוליאוהו [לעיל דף מא.] אוקמה רבה בחצר שבין שני מבואות, וכגון שיש לחצר עם זו המבוי האחר שותפות בשמן אינן צריכים לערב, ורבי קתני אין צריכין לערב. כלומר אין צריכין עירוב אחר מכלל שכולן מותרות הן. ושני ליה מאי אין צריכין לערב דקתני במתני', אין צריכין לערב שכיני ובעל הבית, אבל השכינין החיצונין בהדי הדדי צריכין לערב דקתני במתני'.

עין משפט נר מצוה

סד א ב ג מיי' פ"ב מהל' עירובין הל' ח עוש"ע אורח סימן שצא סעיף ה: סה ד ה ו מיי' פ"ה מהל' עירובין הל' ל טור ש"ע שם ופ"ע מי' שם סעיף ג בהגה"ה:

רב ניסים גאון

אמר רבא מאי טעמייהו דבית הלל נעשה כאומר לו כלך אצל יפות. כירור זה בתוספתא תרומות כיצד אמרו תורם שלא מדעת הרומתו תרומה. הרי שירד לתוך שדה חברו ולקט ותרם שלא ברשות אם חרשש משום גזל אין תרומתו תרומה. ומנין הוא יודע אם חרשש משום גזל אם לאו, הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה. ומשכחת לה בגמ' בפרק האיש מקדש במסכת קידושין. ואיתה נמי בפרק אלו מציאות.

רבינו חננאל

אע"פ שלא בא ישראל והחזיק בחלקו של גר מבעוד יום אלא משחשיכה כיון דהוה ליה להחזיק מבעוד יום אע"פ שלא החזיק מבעוד יום אלא משחשיכה אוסר. מת הגר משחשיכה ובא ישראל אחר והחזיק כיון דלא הוה ליה להחזיק מבעוד יום אינו אוסר. קתני מיהת רישא אוסר, אמאי יכטל רשותו, ופרקינן הכי נמי קאמר אוסר עד שיבטל. ר' יוחנן אמר הני מתנייתא דדייקי אין ביטול רשות בשבת [ב"ש היא], דתנן מאימתי נתינת רשות בית שמאי אומרים מבעוד יום, קסברי ביטול רשות מקנא רשותא הוא ומקנא רשותא בשבת אסירי, ובית הלל אומרים אפי' משתחשך, קסברי ביטול רשות איסתלוקי הוא, ואיסתלוקי בשבת שפיר דמי. ירושלמי רב חסדאי אמר ר' ישראלין הדרין בבית אחד, כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו וכן ר' גויים הדרין בבית אחד צריך להשכיר כל אחד רשותו. ר' יסא בשם ר' יוחנן ישראל וגוי שהיו דרים בבית אחד הלכה ישראל צריך לבטל רשותו וגוי צריך להשכיר. ואפיקנא [אפיר] כאגנו ואפילו בחמרה. ומעשה באשתו של פרסי אנ[ת]ר שהשכירה חצירה בלא דעת בעלה ושרא ר' שמואל, סברין למימר אפי' שמשו ולקיטו. מתני' בעל הבית שהיה שותף לשכיניו לזה ביין ולזה ביין אינן צריכין. אוקימנא בזמן שהיין של שניהם הוא בכלי אחד. ובא אביי ורחה ואמר אפי' בשני כלין הואיל ויראיין לערבו(ן)ן אין צריכין עירוב אחר, ולא דמי ליין ושמן שהיין והשמן אין ראויין לערבן.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com